

О ЗНАЧАЈУ СВЕТОГА САВЕ: Србија и Византија

27.01.2017.

Средњовековна Србија припада византијском цивилизацијском кругу, али Србија није бледа копија Византије, и то захваљујући Светом Сави.

О њему у енциклопедији *Catena mundi* пише др Марко С. Марковић у тексту „Слободна црква и слободна култура“:

„Да ли је српска култура само варијанта византијске културе или је почетак једне нове културе? У том облику, питање је погрешно постављено. Српски народ, под условима у којима се налазио, није одмах могао претендовати на светску културу. Он је прво морао да прође кроз период учења, кроз византијску школу. И за све то време, па у извесном смислу и до краја, био је само „варијанта“ византијске културе, стварајући у њеним изражајним облицима. Осећала се међутим и појава нечег типично националног: то је била жеља и воља за стварањем.

Онај који открива у себи стваралачке снаге, не може бити обичан подржавалац.

Сви се стилови на српском тлу укрштавају, али сви се и мењају.

Чак и страни архитекти када се код нас појаве уносе измене, јер одмах осећају око себе, па можда и у себи, нешто друго, оно специфично српско.

Тако је било и код Руса кад им је на позив Петра Великог у XVIII веку дошао велики италијански неимар Растрели: њега је одмах руска земља надахнула да зида грађевине које више нису биле италијанске.

Шта је то по чему се српска специфичност најбоље огледа?

Свети Сава.

Тај одговор звучи парадоксално. Па ипак, Сава ће на целокупно српско средњовековно стваралаштво утиснути **печат своје личности** и по обиму и по садржини. Он је свој круг завршио и затворио потпуно, а пут који је прешао обележио је границе тадашњег света византијске културе.

Од Србије и Свете Горе пропутовао је он преко Солуна, Цариграда, Никеје, све до Антиохије, Свете Земље и Јерусалима, Александрије и Каира у Египту, па се са другог „пута око света“ вратио преко Црног Мора у Бугарску и ту умро.

А пре тога је на коњу или пешице прокрстарио и своју рођену земљу све до најзабаченијих крајева проповедајући Еванђеље и зидајући цркве.

Био је, дакле, светски путник. Сва је та земља била духовно његова и с првом би се могао назвати „грађанин васељене“, као што је за себе говорио свети Методије Олимпијски“.